

BILTEN

ДРУШТВО СЛОВЕНАЦА У БЕОГРАДУ - ДРУШТВО САВА

DRUŠTVO SLOVENCEV V BEOGRADU - DRUŠTVO SAVA

Letnik XIX, številka 37

Beograd, junij 2021

SVEČANI JUBILEJ DRUŠTVA SLOVENCEV V BEOGRADU - DRUŠTVA SAVA

DVAJSET LET DRUŠTVA SLOVENCEV V BEOGRADU – DRUŠTVA SAVA

Društvo Sava je ustanovila skupina enaindvajsetih Slovencev, na pobudo beograjskega nadškofa Stanislava Hočevarja, 23. junija 2001, v prostorih majhne cerkve Sv. Josipa Delavca na Karaburmi.

Po ustanovitvi se je Društvo Sava večkrat selilo, in je končno pristalo na naslovu Terazije 3, kjer uspešno deluje dan danes. V preteklem času se je veliko tega spremenilo in je skozi Društvo šlo veliko ljudi, vsak pa je, na svoj način, ustvarjal njegovo zgodovino. Sreča je, da je večina ustanoviteljev še vedno aktivnih in so priče njegovega razvoja. Oni zagotovo niso mogli pričakovati, da bo Društvo zraslo do števila 2.500 članov, kolikor jih štejemo danes.

Poleg tistih, ki so bili rojeni v Sloveniji, največji del članstva so danes njihovi potomci – tretja ali celo četrta generacija.

Osnovna ideja ustanoviteljev Društva je bila ohraniti jezik, kulturo in običaje dežele, iz katere so prišli oni sami ali iz katere so prišli njihovi starši.

S ciljem ohranjanja maternjega jezika se v prostorih Društva organizira pouk slovenskega jezika – na začetku z lastnimi močmi, ko je pouk vodila prof. dr. Maja Đukanović, potem pa z učiteljicama Rut Zlobec in Tatjano Bukvič, napotenima s strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije. Poleg pouka slovenskega jezika, učenci spoznavajo tudi osnove slovenske kulture in običaje.

V Društvu skrbimo, da bi se, kot del kulture, ohranila tudi slovenska pesem. Zlatan Vauda, skladatelj in dirigent, je ustanovil vokalni moški kvartet z imenom „Sava“, ki vsa ta leta zelo uspešno nastopa.

Ženski pevski zbor „Pojoča družba“ deluje v Društvu od leta 2007 in sodeluje na vseh naših prireditvah ter gostuje pri drugih slovenskih društvih tako v Srbiji kot tudi v Sloveniji.

Od samega začetka smo zbirali slovenske knjige, večinoma od prispevkov samih članov, potem pa tudi od donacij iz Slovenije, da bi danes naša knjižnica preseгла 2000 naslovov.

Društvo Sava ima tudi svojo založniško dejavnost, in sicer tiska svoj Bilten, ki je polletna publikacija in je do sedaj bilo objavljenih 36 števil. Bilten izhaja v slovenskem jeziku, tiskajo se prispevki o dogajanjih v Društvu, pišejo pa jih člani sami.

Obstajajo tudi delavnice, in sicer likovna, plesna in gledališka,

ki že več let uspešno delujejo. Poleg teh stalnih dejavnosti je bilo organizirano veliko drugih prireditev, literarnih večerov in predavanj, na katerih so bile predstavljene nove slovenske knjige kot tudi pisatelji ali prevajalci.

Društvo vzdržuje stike s Slovenijo na več načinov. V Slovenijo vsako leto odhajajo otroci na poletne šole slovenskega jezika, kjer se spoznavajo z deželo svojih prednikov in se družijo z rojaki.

Iz Slovenije pa nas obiskujejo pevski zbori, pisatelji in drugi umetniki, organizirajo se različne delavnice, ki jih vodijo gosti iz Slovenije.

Društvo se je v domovini predstavilo s projektom s področja kulturne dediščine, „Znameniti Slovenci v Beogradu“ in z znanstvenim časopisom „Slovenika“, v Univerzitetni knjižnici v Mariboru in v Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Vsako leto v Šentvidu pri Stični naš pevski zbor „Pojoča družba“ nastopa na vseslovenskem srečanju pevskih zborov.

V Društvu se ukvarjamo tudi s filmsko umetnostjo. Ustanovili smo lastno produkcijo in ustvarjamo dokumentarne filme, ki se nanašajo na življenje in zgodovino članov slovenske skupnosti v Srbiji. Ukvarjamo se tudi s promocijo sodobnega slovenskega filma in od leta 2014, na pobudo Dragomira Zupanca, Društvo že šest let zapored organizira revijo „Dnevi slovenskega filma“.

Vsa dogajanja v naši skupnosti lahko spremljate na spletni strani Društva kot tudi na portalu „Slokult.info“. Na portalu smo v času pandemije korona virusa ustanovili virtualno galerijo in radio podcast, ki sta zelo obiskana.

Vse naše dejavnosti podpira Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, in brez njegove podpore delovanje Društva ne bi bilo možno. Naše delo podpirajo tudi Nacionalni svet slovenske narodne manjšine v Srbiji, Ministarstvo za kulturo in informiranje Republike Srbije ter Ministarstvo za človekove in manjšinske pravice in družbeni dialog Republike Srbije.

Društvo Sava zelo uspešno sodeluje z Veleposlaništvom Republike Slovenije v Srbiji.

Saša Verbič

O IZIDU SLOVESNE 37. ŠTEVILKE BILTENA DRUŠTVA SAVA

Bilten Društva Sava je publikacija, ki je začela izhajati decembra leta 2002 oz. januarja leta 2003. Predstavlja pričevanje o vseh najpomembnejših dogodkih za Društvo in Slovence v Beogradu in Srbiji. Besedila pišejo člani in prijatelji Društva Sava, delovanje pa poteka prostovoljno. Vsaka številka ima svojo tiskano in spletno izdajo, ki se nahaja na spletni strani društva. Od številke 9 (2007) naprej ima Bilten svojo mednarodno standardno številko za serijske publikacije (ISSN) in je katalogiziran v Narodni knjižnici Srbije. Izhaja dvakrat na leto. Do sedaj je izšlo 36 števil, ta pa je 37. in posvečena

jubileju, 20. obletnici ustanovitve Društva Slovencev v Beogradu - Društva Sava.

Ob okrogli obletnici smo s svečano številko poskusili sestaviti retrospektivo, ki podaja zgolj delni pregled vsega tistega, kar je Društvo Sava bilo in je, ter predvidevanja glede smeri, v katerih bi se lahko razvijalo v daljni prihodnosti.

V teh dveh desetletjih se je zvrstilo veliko dogodkov, mnogi ljudje so s svojim trudom omogočili ustanovitev društva, njegovo ohranjanje skozi vsa ta leta in možnost, da je postalo to, kar danes je. Vseh teh pomembnih in cenjenih

dogodkov ter ljudi ni mogoče umestiti v en sam Bilten, zato pa je tu vsaka številka posebej, od prve do zadnje, kot pričevanje in arhiv, ki prikazuje in z vsako svojo rubriko, z vsakim svojim besedilom, pesmijo in fotografijo spominja navloženi trud posameznikov, ki so Društvo Sava. Med pripravo te posebne številke Biltena in ob branju vseh prejšnjih števil so mi med vrtenjem strani le te na lepem prišepnile, da eden izmed poglavitnih dejavnikov uspeha Društva Sava leži v dejstvu, da so se na istem mestu pred točno 20 leti sestale osebe s skupnim ciljem, osebe, imenitne vsaka na svojem

področju delovanja, da bi ustanovile in na pravi način vodile ter usmerjale to društvo. Kot njegova prva predsednica – profesorica s Fakultete glasbene umetnosti v Beogradu, zaslužna za vesele koncerte in glasbene svečanosti ter dogodke, ki so širili veselje in znova vabili k srečevanju. V kratkem se je ustanoviteljcem priključila profesorica s Filološke fakultete Univerze v Beogradu in ustanoviteljica največjega lektorata za slovenščino na svetu, ki je k zbiranju vabila mlade ljudi in jim omogočala izredne priložnosti in možnosti za učenje slovenščine tako v Beogradu v

Društvu Sava kot v jezikovnih šolah in na seminarjih v Sloveniji, medtem ko je starejšim pomagala ohranjati in vzdrževati znanje jezika, da ne bi zbledelo izven meja matične države. Zatem pravnik, ki je vse to urejeno vodil in izoblikoval. Po 10. obletnici Save se jim je pridružil inženir s poslušom za umetniške in trajne vrednote, ki s trenutno najdaljšim stažem vodenja in s številnimi novimi projekti velikega pomena ohranja tradicijo in hkrati stopa v korak s časom, ob nenehnem posodabljanju delovanja društva.

Okoli njih pa so zbrani prav tako dejavni in posvečeni ljudje, ki vsak na svojem področju nesebično, eni tiho, drugi glasneje, opazno ali iz sence, že leta prispevajo k ohranjanju obstoja našega društva, bodisi posamezno ali skupinsko (režisersko, fotografsko, slikovno, uredniško, marketinško, glasbeno, recitatorsko, izobraževalno, zvočno, tehnično) bodisi družinsko – z vsem srcem in resnično »Jakoško«.

Ivana Mandić

prevod Monika Bogdanović

INTERVJU

Ob jubileju 20 let od ustanovitve Društva Slovencev v Beogradu – Društva Sava smo člane Društva Sava prosili, da z nami podelijo svoje kratke vtise in razmišljanja o društvu.

Nekateri so tu že od same ustanovitve društva in so bili priča njegovemu razvoju od začetka pa skozi vseh teh 20 let. Nekaterim je uspelo odgovoriti v krajši obliki, čeprav zagotovo ni bilo prav lahko, pri drugih pa vtisov nismo krajšali. V nadaljevanju boste torej imeli priložnost prebrati intervju na temo: Kaj društvo Sava predstavlja svojim članom? Česa se najbolj spominjajo in kako vidijo njegovo prihodnost po 20. rojstnem dnevu ter kaj bi mu zaželeli ob tej priložnosti?

ANICA SABO:

Pred dvajsetimi leti je društvo nastalo kot posledica želje, da se v novonastali državi zberejo in organizirajo posamezniki, ki medsebojno delijo isti jezik, kulturo, običaje, tradicijo in prihajajo iz Slovenije. To je bil trenutek, poln čustev, prebudilo se je upanje na boljše jutri, trenutek ekstaze in velikih pričakovanj. Kljub številnim težavam, ki so spremljale začetek delovanja društva (brez lastnih sredstev, prostorov, v katerih bise lahko zbirali, organizirali redne dejavnosti in različne oblike druženja), so se ustanovitelji profesionalno borili za njegovo ohranitev. Morda je treba posebej omeniti ime Jožeta Hauptmana, ki je na različne načine neizmerno prispeval k ustanavljanju in spodbujanju dela društva. Danes se društvo sooča z novimi izzivi, na katere ni vedno lahko odgovoriti. Globoko verjamem, da bodo odgovorni za njegovo delo vedno našli prave poti,

ki vodijo k ohranjanju društva Sava in njegovemu napredku.

MAJA ĐUKANOVIĆ:

Vsi, ki smo sodelovali pri ustanovitvi in oblikovanju našega Društva Sava, se zelo radi spominjamo, koliko čustvenih, toplih trenutkov smo preživeli v njem, v družbi prekrasnih ljudi, koliko znanja, doživetij in predvsem prijateljstev smo ustvarili. Društvo Sava je zame zavetišče, kjer najdem čudovite ljudi, s katerimi imam neštete skupne spomine. Ponosna sem na izjemne dosežke, ki smo jih skupaj ustvarili, predvsem pa se veselim srečanj z nekdanjimi učenci in vsemi, ki so na različne načine, a vsi iskreno in srčno v prejšnjih dveh desetletjih sodelovali pri delovanju Društva. Premalo je prostora, da bi naštevala vsa doživetja s pouka, prireditve in izletov. Zagotovo pa vem, da se jih vsi radi spomnimo in pogrešamo druženje. Vse pogosteje na spletu listam naš Bilten, ki je izjemen zaklad spominov. Novi časi nedvomno zahtevajo nove smeri delovanja, zagotovo pa vem, da so temelji zelo trdno postavljeni in da se bo Društvo na najboljši način razvijalo naprej.

DUŠANKA TOMIĆ:

Vse, kar mi pomeni društvo Sava, zgostiti v 4–5 stavkov? Težko! No, dobro.

1. Možnost poslušanja in govorjenja slovenskega jezika, mojega maternega jezika. Odlični tečajji in druženje s Tatjano Bukvič (prej z Rut Zlobec, še prej pa z Majo Đukanović);

2. Spomin na 10 let petja v pevskem zboru Pojoča družba in srečanja z zbori drugih slovenskih društev v Novem Sadu, Subotici, Zrenjaninu. Odlična dirigentka

Božica Toskić, prava navdušenka, ki jo leta niso »obvladala« ali »utrudila« in ki nas je naučila več kot 60 slovenskih ljudskih pesmi;

3. Gostovanja slovenskih umetnikov v društvu in v Beogradu (pesniški večeri, gledališke predstave, promocije knjig);

4. Ustvarjalne delavnice (knjigovestvo, barvanje keramičnih ploščic, barvanje, izdelava idrijske čipke itd.);

5. Osebo mi veliko pomeni možnost recitiranja slovenske poezije, ki sem se ji posvetila od upokojitve (10 let);

6. Pohodniški izleti in ogled slovenskih Alp v sodelovanju s PSD Železničar (zahvala pohodniškima vodičema pok. Joci Keliću in Mirku Detičku, hvala Branku Zorku za poročila z gora in odlične fotografije!);

7. Dnevi slovenskega filma (hvala Dragu Zupancu in drugim, ki vztrajajo v svoji kontinuiteti!);

8. Možnost bivanja v Pišecah, v rojstni hiši Maksa Pleteršnika (po zaslugi neutrudnih, prisrčnih, izredno gostoljubnih gostiteljev in naše Rut, ki je to nadaljevala v okviru projekta Moja hiša je tvoj dom!);

9. Glasilo, ki ga natančno in z veseljem prebiram od prve do zadnje strani.

Petje je morda najdragocenejše, ker »pesem nas je ohranila, hvala ji«.

10. Knjižnica in zgoščenke z najboljšimi slovenskimi filmi.

TATJANA BUKVIČ:

DS Sava mi predstavlja prijetno delovno okolje in drugi dom. Ljudje, ki jih tu srečujem, so postali moji novi srčni prijatelji. Na Društvo me vežejo lepi trenutki druženja in nadgradnja poklicne

kariere. Vesela in hvaležna sem, da sem lahko med vami. Skupnosti želim še naprej uspešno delovanje in vsem članom čestitam za 20. rojstni dan!

ALEKSANDAR VOJINOVIĆ:

Pogosto se spomnim kako je bilo, ko smo prvič prišli v Društvo Sava. To ni bilo takoj ob ustanovitvi Društva, ampak kakšno leto pozneje, nekako pred dvajsetimi leti. Društvo je takrat imelo svoje prostore v Višegradske ulici. Takoj, ko sem prvič vstopil vanje, sem začutil dobro vzdušje. Majhna skupina učencev in profesorica Maja Đukanović. Tako smo začeli ... kdo bi rekel, da se bo majhna skupina Slovencev v Beogradu tako razumela in »štekala«. Ure slovenščine so postale predvsem druženje. Končno sem se lahko v Beogradu pogovarjal po slovensko z nekom, ki ni moja mama. Sploh pa nisem vedel, da je toliko mladih potomcev Slovencev, ki želijo obdržati identiteto in kulturo svojih prednikov. Vsak od nas je imel spomin in podobno zgodbo, povezano s Slovenijo, in skoraj vsaka se je začela: »joj, se spomnim kako je bilo lepo, ko smo bili majhni in smo preživljali počitnice pri babici in dedku ...«. Spominjam se prvih začetkov in predstav,

oziroma nastopov, ki smo jih imeli. Paziti smo morali, da otroci ne pogruntajo, da je bil eden izmed nas ravnokar Miklavž, za to priložnost sem si izposojal očetove čevlje, saj bi me sicer prepoznali po supergah. Ravno tako smo morali paziti, da parkelj ni spravil majhnih otrok v jok, kar se je enkrat kljub vsemu zgodilo. Še posebej je bil velik užitek vsakokrat, ko smo se zbrali v prostorih cerkve Marijinega vnebovzeta na Neimarju, kjer smo imeli na voljo praktično celo dvorano, zahvaljujoč prijaznemu gospodu župniku Jožetu Hauptmanu.

Zahvaljujoč Društvu Slovencev smo pogosto šli v Slovenijo na razne seminarje, kjer sem spoznal veliko ljudi, ki so vse do današnjih dni ostali moji prijatelji in od katerih sem se veliko naučil. Z Društvom Sava smo začeli hoditi na izlete po Srbiji, ki so name vplivali tako, da sem se začel ukvarjati s pohodništvom. Društvu Sava gre zahvala, da sem prvič videl, kako izgleda klet Narodnega gledališča v Beogradu, kjer smo si izposojali kostume za naše predstave. Lahko rečem, da je moje druženje v Društvu Slovencev vplivalo name. Zmeraj pravim, da sem imel res veliko srečo, da smo odkrili društvo in se včlanili vanj. Če zdaj pomislim, kako

se je vse začelo, oziroma od koga sem slišal za obstoj Društva, moram reči, da je bil to naš sosed z drugega nadstropja. Zahvaljujoč njemu sem spoznal veliko zanimivih in čudovitih ljudi ter preživel lep del mladosti s Slovenci v Beogradu. Hvala, sosed Janko!

DRAGOMIR ZUPANČ:

Takoj po včlanitvi v društvo Sava leta 2005 sem zaznal potrebo, da se počutim in doživljam kot Slovenec. Del moje biografije je na različne načine povezan s Slovenijo, rojstvo, študij, bivanje med poletnimi počitnicami in kasneje snemanje oddaj in filmov o slovenskih osebnostih in znamenitostih. Za društvo sem takoj začel navduševati nove člane med prijatelji, znanci in poslovnimi sodelavci slovenskega porekla. Med njimi so bili tudi filmski in televizijski profesionalci. Tako je Društvo Sava lahko razširilo svojo dejavnost na področje snemanja filmov in zastopanje slovenske kinematografije. Veselim se vsakega novega in mladega člana. Sposobnost in navdušenje novih članov bo zagotovilo preživetje in prihodnost Društva Sava.

Prevod dela besedil Marija Grujičić

OB PRVI ŠTEVILKI BILTENA

Spoštovani!

Ob izidu prve številke Biltena Društva Sava, se veselim priložnosti, da vas v imenu predsedstva društva ter vsekakor v svojem lastnem imenu ogovorim z nekaj uvodnih besed.

V srcih skupine Slovencev, ki živijo v Beogradu, je že dolgo tlela misel o ustvarjanju skupnosti s ciljem ohranjanja jezika, kulture ter navad dežele iz katere potekamo. Do konkretne realizacije je prišlo leta 2001, na Karaburmi, kjer je ustanovljen inicijalni odbor ter organizirano prvo srečanje. Sledila je ustanoviteljna skupščina, zadnjega dne meseca julija, pa je Društvo Sava tudi uradno registrirano. Šlo je za začetek, izpolnjen z veseljem in pozitivnimi čustvi.

V prvem letu dela, Društvo ni imelo svojih prostorov. Dobivali smo se v brezplačno odstopljenih prostorih v ulici Internacionalnih brigada 70. Gre za izredno prijeten in topel kotiček, kamor se še zdaj radi vrnemo in kjer še vedno organiziramo večja srečanja. Junija letos smo najeli prostor, v katerem je sedaj sedež Društva. Višegradska 23 je kraj, kjer se Slovenci, člani Društva Sava zbiramo, se pogovarjamo in načrtujemo nadaljnje delo. Petkova srečanja med 18 in 20 uro so že tradicionalna. Le-ta so pomembna gonilna moč Društva.

V veliki meri so ravno ta srečanja podprla naraščanje števila članov. Od dvajset ljudi, ki so v okviru inicijativnega odbora ter ustanoviteljne skupščine začeli z delom Društva, je članstvo naraslo do okoli 500 in se veča iz dneva v dan.

Izid prve številke Biltena je predvsem trenutek, katerega se je treba veseliti. Istočasno gre za priliko, ob kateri je treba opozoriti na vse težave, ki spremljajo delo Društva in ki se lahko enostavno poimenujejo kot pomanjkanje materialnih sredstev. Društvo še

vedno nima rednih finančnih virov, kar obenem pomeni, da je naš velik problem pridobivanje sredstev za najem prostorov. Poleg tega, društvo nima opreme za delo (nimamo telefona, telefonske linije, faksa, računalnika, pohištva), praktično ničesar, kar bi potrebovali za redne dejavnosti. V okviru Društva deluje tudi šola dopolnilnega pouka slovenščine, ki nima nikakršnih sredstev za delo (od najema učilnice do šolskega pribora).

Društvo je ustvarilo stike s pristojnimi ministrstvi v Republiki Sloveniji, Veleposlaništvom Republike Slovenije v

Beogradu, ter s predstavniki slovenskih podjetij. Pozitivni učinki tega sodelovanja so omogočili preživetje Društva, upamo pa, da bo v prihodnje sodelovanje bolj učinkovito. Lahko rečemo, da delo Društva predvsem temelji na entuziazmu in prostovoljnem angažiranju njegovih članov.

Kljub pomanjkanju pogojev za delo, je društvo pripravilo proslavo številnih praznikov (Prešernov dan, Martinovo, Miklavž itn.), organiziralo pa je tudi več srečanj, vedno z ustreznim kulturnim programom. V pripravi in realizaciji teh srečanj so sodelovali mnogi člani. Od najmlajših, ki so večinoma četrta generacija izseljencev, do najstarejših, vsi kažejo veliko zanimanja za vse dejavnosti v Društvu.

Beograjska zima mineva v znaku snega in košave., je pa lepo vedeti, da v njem obstaja kotiček, kjer se lahko zberemo in kakšno rečemo. Želja vseh nas je, da bi društvo postalo zavetišče, v katerem bi se ljudje, s skupnim poreklom, jezikom in kulturo, lahko srečevali.

Vsem članom Društva Sava želim prijetne božične in novoletne praznike ter dobrodoščilo v Društvu Slovencev v Beogradu.

Prisrčno, vaša predsednica,

Anica Sabo, *Iz Biltena 1 (december-januar 2002/2003)*

PREDSEDNIKI DRUŠTVA SAVA

Anica Sabo in Vladimir Uršič, predsedniki Društva Sava z D. Zupancem

Irena Kužnik, predsednica Društva Sava z Majo Đukanović

Saša Verbič, predsednik Društva Sava, 2017

Slobodan Jakoš, podpredsednik s predsedniki Društva Sava in D. Zupancem, 2017

UČITELJICE DOPOLNILNEGA POUKA SLOVENŠČINE

DOPOLNILNI POUK SLOVENŠČINE V LETU 2006

Dopolnilni pouk slovenščine se udejanja v prostorih v ul. Višegradska 23 (ob torkih in sobotah), od septembra pa tudi v

prostorih predstavništva podjetja Gorenje (ob četrtek). Najem učilnice v Višegradski 23 plačuje Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, zdaj Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Republike Slovenije. Pouk obiskuje več kot 40 cicibanov, najstnikov in študentov. Pouk vodi dr. Maja Đukanović, profesorica slovenščine.

Cilj pouka je poučevanje in izpopolnjevanje znanja knjižnega slovenskega jezika na vseh ravneh. Spoznavanje in sprejemanje slovenskih posebnosti – praznikov, običajev ipd. Seznanjanje s slovensko terminologijo in področji pouka, s katerimi v domačih šolah učenci nimajo stika.

Izpopolnjevanje v Sloveniji: Ekскурzija v Ljubljano; Poletna šola za otroke v Tolminu; Tabor na Debelem Rtiču; Poletna šola v Ljubljani; Seminar slovenskega jezika, literature in kulture; Seminar za prostovoljno delo; dodatne aktivnosti: nastopanje na vseh prireditvah Društva, obisk slovenskih gledaliških in filmskih predstav v Beogradu, obisk sošolcev iz Zrenjanina, obisk dopolnilnega pouka v Zrenjaninu.

Maja Đukanović, iz *Biltena* 7 (junij 2006)

JUNIJ 2010 V DRUŠTVU SAVA

Podelitev spričeval in poslovilni večer z učiteljico

Rut Zlobec

Rut Zlobec je v Srbijo prišla pred tremi leti. Pogumno se je spoprijela s tukajšnjimi navadami in pogoji v društvih Slovencev. Skoraj vsak dan je potovala v drug kraj, ampak ob vstopu v prostore, kjer je imela pouk in ob pogledu na učence, je vsa utrujenost izginila in že je našla moč in energijo za vsakega učenca posebej. Zelo zahteven nivojski pouk, kakor ga priporočata Zavod za šolstvo in Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije, je pri Rut potekal izjemno uspešno. Učenci so zelo, zelo radi obiskovali ure slovenščine, saj jim je učiteljica vsako srečanje popestrila s kakšnim presenečenjem. Večkrat na leto jih je tudi popeljala v Slovenijo, najpogosteje v svoje Pišce zraven Brežic, potem pa še na izlete v okolico. Na teh potovanjih so ustvarjeni številni stiki in prijateljstva. Ko je junija prišla na vrsto poslovilna podelitev spričeval smo mnogi imeli solzne oči. Ne moremo si predstavljati, da se Rut vrača svojim učencem v Sloveniji. Rut nas je spet presenetila z domiselnim programom, tako da so sodelovali vsi in izkazali veliko znanja. Prekrasna scenografija, narejena takorekoč „iz nič“, tako kot vedno. Veliko domišljije, malo kartona, malo listja in smo v hosti, na popotovanju gospoda Zajčka in gospodične Medvedke. Naši Rut

se nikoli ne bomo mogli dovolj zahvaliti za vse dobro, kar nam je prinesla. Razumevanje, toleranco, skrb. Ob slovesu smo se ji za ta tri delovna leta zahvalile Jadranka Šturm Kocjan v imenu Veleposlaništva Republike Slovenije, Anica Sabo v imenu društva Sava, Maja Đukanović v imenu Filološke fakultete ter Snežana Goršek v imenu študentov slovenščine in mladih iz društva Sava. Močno upamo, da bomo z našo Rut še naprej v trdnem stiku!

Maja Đukanović, Iz *Biltena* 15 (junij 2010)

ZAKLJUČEK POUKA SLOVENSKEGA JEZIKA IN KULTURE ZA UČENCE V KOSTOLCU IN V BEOGRADU

Ob zaključku letošnjega šolskega leta se je učiteljica Tatjana v imenu Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport RS in v svojem imenu lepo zahvalila naši skupnosti za podporo pri organizaciji kulturnih prireditev in različnih projektov. Zahvalo je naslovila tudi nekaterim zaslužnim članom in učencem, ki so ji pri delu pomagali, da bi bil pouk bogatejši in čim bolj zanimiv.

Poudarila je, da je dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture v Srbiji pomemben in potreben. Če ne drugega vsaj tistim, ki so se za učenje zavestno odločili, saj ponuja možnost, da se naučijo slovenščine, ozavestijo slovensko tradicijo ter spoznajo moderno Slovenijo, članico evropske družine. V primeru mlajših učencev je to navsezadnje tudi jezik njihovih prednikov. Kar pa niti

ni edino bistvo. Gre za jezike bratskih kultur, kultur z bogato skupno zgodovino, zaradi katere je še toliko bolj pomembno, da spoštujemo naše medsebojne podobnosti in sorodnosti, prav tako pa tudi razlike. Poleg ustne zahvale je učiteljica vsem rednim učencem razdelila uradne Pohvale. Formalnemu delu druženja je sledilo še neformalno. S šansonom S. Makarovič nam je srce ogrela Dušanka. Mize so bile polne dobrot; v Kostolcu je dišala

Draganina potica, v Beogradu pa jo je pripravil Dušan. Nazdravili smo s kozarcem domačega vina in zapeli Avsenikovo pesem 'Stari čebelar'. V prijetnem vzdušju smo se poslovili z obljubo, da se bomo v septembru zopet srečali.

Tatjana Bukvič, iz *Biltena* 32 (december 2018)

KULTURNI DOGODKI V DRUŠTVU SAVA

KONCERTI V DRUŠTVU SAVA

Gostovanje slovenskega okteta v Beogradu v organizaciji Društva "Sava"

So umetniki, ki jih poznate s plošč, kaset in zgoščenk in si niti ne upate predstavljati, da jih boste osebno spoznali in si privoščiti večer ob njihovem petju. Takšen je Slovenski oktet.

Svetovno, ampak res svetovno znan ansambel, čigar ime vzbuja spoštovanje ne le navadnih poslušalcev, ampak tudi glasbenih poznavalcev in strokovnjakov je v Beogradu gostoval pred tremi desetletji, ponovno pa konec novembra lani. Nekdanji praznik, 29. november smo preživeli v prijetnem vzdušju atrija Narodnega muzeja, ki je kot nalašč za tovrstne koncerte.

V dvorani smo bili člani Društva Slovencev Sava in le redki povabljeni. Glede tega smo imeli dvojne občutke. Po eni strani smo se počutili počaščene, ker smo si lahko privoščili vrhunski umetniški večer, po drugi strani pa nam je bilo zelo žal, da te lepote in harmonije nismo mogli predstaviti širšemu občinstvu.

V marmorni dvorani se je pred nas v polkrog postavilo

osem postavnih fantov in v hipu so nas prevzeli njihovi enkratni glasovi. Noben CD, pa naj bo predvajanje še tako kakovostno, ne more zamenjati zvena njihovih glasov živo. Aplavzi so se vrstili, nestrpno smo čakali naslednjo pesem. Za vsako smo pomislili – no, ta je najlepša! Potem je sledila še lepša. Fantje pa so kar peli in peli. Obdajali so nas zvoki z različnih podnebij in različnih obdobij. Močan, iskren aplavz je izvalil bis, potem še enega in še enega. Težko smo se ločili od osmerih nastopajočih!

Za to enkratno doživetje se moramo zahvaliti predsedstvu našega Društva, predvsem Vladimirju Uršiču, ki je Slovenski oktet sploh pripeljal na gostovanje, potem pa tudi Anici Sabo in Slobodanu Jakošu, ki sta poskrbela za dobro organizacijo. Vemo, da je prihod tako znanega ansambla težko ponoviti, toda vsi upamo, da nam bodo kmalu srca spet hitreje utripala, oči pa se veselo zasvetile ob nekem drugem podobnem doživetju.

Maja Đukanović, iz *Biltena* 3 (julij 2004)

Prvi samostojni koncert Pojoče družbe pri Društvu Slovencev Sava v Beogradu

V petek, 9. decembra je bil v Etnografskem muzeju v Beogradu prvi samostojen koncert naše Pojoče družbe, ki deluje v okvirju slovenskega društva Sava. Simboličen naslov Slovenke pojejo Beogradu je pomenil, da smo v pevskem zboru zbrane Slovenke, ki že več let, nekatere pa že več desetletij živimo v Beogradu, ga ljubimo kljub njegovim nepopolnostim, toda ne pozabljamo svojih korenin, svoje prvotne domovine. Rade se spominjamo slovenskih ljudskih pesmi, ki so jih pele naše mame ter smo se pred štirimi leti z veseljem in z vneto zbrale v pevski zbor, ki ga ves čas vodi profesorica glasbe in zborovodkinja gospa Božica Toskić.

Dvorana je bila polna in je bilo veselje gledati zadovoljne in nasmejane obraze. Koncert sta s svojo navzočnostjo počastila tudi veleposlanik Republike Slovenije v Srbiji, njegova ekscelenca

gospod Franc But, s soprogom in poglavar katoliške cerkve v Beogradu, nadškof msgr. Stanislav Hočevar.

Tokrat je bila na sporedu polovica repertoarja, ki smo ga vadile do zdaj, saj časovna omejitev ni dovolila, da pojemo vse pesmi, ki smo se jih naučile. Glede na to, da je med nami nekaj novih pevk, je ena od njih, ki je poklicna gledališka igralka, dobila vlogo voditeljice programa.

Najprej smo zapeli naslednje pesmi: *Ljubezen do domovine, Kje so tiste stezice, Glejte, že sonce zahaja, Pa se sliš, Pri farni cerkvi*. Prvi krog smo končale s srbsko pesmijo *Oj Moravo*, saj se spodobi, da se zahvalimo Bogu in ljudem za dve domovini, Slovenijo in Srbijo. Ta dvojna pripadnost prispeva k bolj bogatem in pestrem življenju ter značaju vsake izmed nas.

Posebno ganljiva je bila pesem Ivana Minatija *Nekoga moraš imeti rad*, ki jo je deklamirala Dobrila Ilič, igralka in nova članica našega pevskega zbora.

V drugem krogu smo zapele: *Njega ni, Zvedel sem nekaj novega, Teče mi, teče voudica, Škrjanček poje in Jutri bo v Celovcu smnj*. Nato je občinstvo nasmejala naša igralka s pesmijo Duška Radovića *Marija*.

V tretjem, zaključnem krogu smo zapele še pesmi: *Drežniška, So tičice zbrane, Zabučale gore in Angelček*.

Za še bolj veselo vzdušje je poskrbel član našega društva, Ivan Debeljak, ki je, na diatonični harmoniki zaigral in ob naši spremljavi zapel dve pesmi *Majolka* in *En hribček bom kupil* ter solo še nekaj dobro poznanih slovenskih vinskih pesmi, ki jih je napovedal v ribniškem narečju. Hvaležni smo, da so nam se

na koncu pridružili tudi člani odlične instrumentalne skupine Kredarica iz Novega Sada ter smo za zaključek skupaj zapeli družabno pesem *Mi se imamo radi*.

Naša zborovodkinja, gospa Božica je s svojo vztrajnostjo in ljubeznijo do poučevanja in do glasbe zaslužila vse čestitke. Prejela je nekaj šopkov rož, tudi od deklice iz združenja otrok s posebnimi potrebami Putokaz. Z njimi bomo, kot lansko leto, dan po božiču prav tako v Etnografskem muzeju zapele božične pesmi. Hvala in nasvidenje.

Dušanka Tomić in Pavla Milovanović
(Iz *Biltena* 18, december 2011)

Kvartet Sava in Komorni ansambel Škancin

LITERARNE VEČERI IN PREDAVANJA V DRUŠTVU SAVA

Gostovanje Gorana Vojnovića v okviru Tedna slovenske kulture za mlade

Uspešni slovenski pisatelj Goran Vojnović je že večkrat gostoval v Beogradu, 29. novembra pa nas je razveselil z nastopom na literarnem večeru, ki sta ga v okviru Tedna slovenske kulture za mlade v Društvu Sava organizirali Andreja Ponikvar in Snežana Goršek, v sodelovanju s Centrom za slovenščino kot drugi/tuji jezik, Veleposlaništvom Republike Slovenije in založnikom Rende. V Kulturnem centru Grad se je zbralo veliko število poznavalcev Vojnovićevih del, ki so pozorno prisluhnili njegovim besedam. Goran Vojnović je rojen l. 1980 v Ljubljani, kjer se, po končanem študiju na AGRFT, ukvarja z literarnim ustvarjanjem ter režiserskim delom. Njegova uspešnica *Čefurji raus!* je izšla l. 2008, v naslednjih letih pa je roman predelan tudi v monokomedijo in

film. V romanu je predstavljeno življenje v ljubljanskem naselju Fužine, kjer večinoma živijo priseljenci iz nekdanjih jugoslovanskih republik. Protagonisti romana so najstnik Marko in njegovi sošolci ter njihovi starši, komšije in sosedje. Neslovenski prebivalci so v Vojnovićevem romanu predstavljeni s svojim idiomom oziroma sociolektom, z govorigo, za katero sta se uveljavila izraza fužinščina in čefurščina – izraza označujeta govorigo, ki je svojevrstna zmes različnih jezikovnih ravnin južnoslovanskih jezikov. Leta 2013 je Goran Vojnović objavil roman *Jugoslavija, moja dežela*, v katerem predstavi težave, ki pestijo družino nekdanjega jugoslovanskega oficirja po razpadu skupne države. Poleg teh dveh romanov je Vojnović objavil tudi knjigo *Ko Jimmy Choo sreča Fidela Castra*, kjer so zbrane njegove kolumne. Za svoje literarno delo je prejel dve prestižni nagradi, nagrado Prešernovega sklada in nagrado kresnik. V obeh Vojnovićevih romanih je zelo uspešno

uporabljen govornik priseljencev iz nekdanjih jugoslovanskih republik. Za njihov sociolekt je značilno predvsem pomanjkljivo znanje slovenskega diasistema nasploh ali pa njegova raba na način, ki hitro izda tuj izvor, ter da so govorniki takšnih sociolektov zaznamovani kot le pogojni pripadniki jezikovne skupnosti. Po literarnem večeru 29. novembra v Beogradu so številni člani Društva Sava in drugi gostje ostali v prijetnem pogovoru z mladim pisateljem in mu zaželeli še veliko uspešnic.

Maja Đukanović, Iz Biltena 22 (december 2013)

Promocija knjige dr. Tanje Tomazin

V sredo, 20. marca 2019 smo v Beogradu, v prostorih Nacionalnega sveta slovenske manjšine in Društva Slovencev Sava, z velikim zanimanjem prisluhnili besedam dr. Tanje Tomazin, avtorice knjige *Postmodernizem v slovenskem in srbskem romanu*. Po navdihnenih uvodnih besedah doc. dr. Gorana Korunovića z Oddelka za srbsko književnost in južnoslovanske književnosti Filološke fakultete Univerze v Beogradu, nas je dr. Tanja Tomazin, skozi pogovor s prof. dr. Majo Đukanović - obe z Lektorata za slovenistiko Filološke fakultete v Beogradu - popeljala skozi zadnji dve desetletji 20. stoletja v slovenskem in srbskem romanu. V svoji poglobljeni študiji dr. Tomazin obravnava postmodernizem v slovenskih in srbskih romanih v kontekstu politično zgodovinskega okvira, s poudarkom - kot v pohvalni recenziji piše prof. dr. Vanesa Mataj s Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani - na »usodni« povezanosti romana in zgodovinskega trenutka, v katerem je roman nastajal v obeh književnostih. Dr. Tanja Tomazin je s svojo zajetno monografijo *Postmodernizem v slovenskem in srbskem romanu*, v založbi Kulturnega centra Maribor, predstavila visoke znanstvene dosežke s področja literarne teorije ter postavila

nove izzive za prihodnje raziskave. S svojim celotnim, izjemno posvečenim delovanjem v slovenski skupnosti v Srbiji, je dr. Tomazin v kratkem času ustvarila številne nove povezave, tako med srbsko in slovensko slovenistiko, kot med Srbijo in Slovenijo nasploh. Ob iskreni zahvali dr. Tanji Tomazin za vse, kar je do sedaj dosegla in ustvarila, v srbski slovenistični in slovenski skupnosti nestrpnost čakamo njene nove dosežke, knjigo *Postmodernizem v slovenskem in srbskem romanu* pa toplo priporočamo v branje.

Maja Đukanović, Iz Biltena 33 (junij 2019)

Cankarjevo leto v Beogradu

Dve predavanji prof. dr. Mateje Pezdirc Bartol

»Stvar je največja hudobija, kar sem jih doslej napisal.«

Na Lektoratu za slovenski jezik na Filološki fakulteti Univerze v Beogradu smo v sodelovanju s Centrom za slovenščino kot drugi in tuji jezik s Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, pričeli z obeležitvi Svetovnih dni Ivana Cankarja. Izr. prof. dr. Mateja Pezdirc Bartol je 27. novembra v prostorih Lektorata študentom višjih letnikov in zainteresiranim članom Društva Savaz nadvse zanimivim predavanjem predstavila Cankarjevo dramatiko. Profesorica Pezdirc Bartol z Oddelka za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, je na predavanju, ki ga je naslovila s Cankarjevimi stavkom »Stvar je največja hudobija, kar sem jih doslej napisal.« govorila o Cankarjevem Pohujšanju v dolini Šentflorjanski in inovativnosti dramske forme.

Plakat za to zanimivo predavanje je oblikovala dr. Tanja Tomazin, lektorica za slovenski jezik za Filološki fakulteti v Beogradu.

»Kadar pišem dramo, je oder pred mojimi očmi«

V sredo, 28. novembra, je v prostorih Društva Slovencev Sava številnim zbranim prof. dr. Mateja Pezdirc Bartol navdihnjeno govorila o univerzalnosti in aktualnosti Cankarjeve dramatike, v okviru predavanja, ki ga je naslovila »Kadar pišem dramo, je oder pred mojimi očmi«. Prof. dr. Mateja Pezdirc Bartol je številne poslušalce zares navdušila s svojim predavanjem, v okviru katerega je predstavila Cankarjevo ustvarjanje na zelo zanimiv način.

Cankarjevo leto se je v Beogradu sicer začelo že aprila, s premiero Kralja na Betajnovi ob 70. obletnici Jugoslovanskega dramskega pozorišta, ki je l. 1948 slavnostno začelo z delom ravno s to Cankarjevo uspešnico.

Maja Đukanović, iz Biltena 32 (december 2018)

RAZSTAVE V DRUŠTVU SAVA

Razstava *Slika in znanje* in Foto-razstava *Planinci "Save" po hribih Balkana*

PROSLAVE V DRUŠTVU SAVA

PREŠERNOV DAN

nismo profesionalni igralci (ravno zanič tudi nismo, saj smo zelo simpatični, kaj ne?), ampak se trudimo, sama ta reč da smo vsi skupaj je uresničitev cilja. Lepo pozdravljeni do naslednjič!

Aleksandar Vojinović, *Iz Biltena 7 (junij 2006)*

Proslava Prešernovega dne 7. februarja 2013

Letos je za organizacijo osrednje proslave Prešernovega dne v društvih Slovencev v Srbiji spet izbran Beograd. Tudi tokrat je, kot na prvi proslavi Prešernovega dne v Društvu Sava leta 2002, in tako kot na prvi proslavi organizirani v sodelovanju z veleposlaništvom leta 2008 in nenazadnje tako kot na številnih drugih kulturnih dogodkih, na proslavi 7. februarja v Beogradu, v slavnostni dvorani Doma vojske, nastopil vokalni kvartet Društva Sava, sedaj s celovečernim programom. Kulturni program so izvedli člani Društva Sava, v okviru projekta, ki ga je financiral Nacionalni svet slovenske narodne manjšine, za namenom promoviranja umetnikov slovenskega rodu, ki živijo in ustvarjajo v Srbiji. Več kot 300 obiskovalcev so pozdravili veleposlanik Slovenije mag. Franc But, predsednik Začasnega organa upravljanja Nacionalnega sveta Željko Kljun in predsednik Društva Sava, Saša Verbič. Vokalni kvartet Sava,

Prešernov dan

Čeprav je minilo kar precej časa se še zmeraj vsi prijetno počutimo ob spominu na Prešernov dan. Kaj lepšega si lahko človek predstavlja kot to, da je na enem mestu, kjer so prijazni ljudje, njegovi prijatelji, kjer vino teče po grlu, kjer dobroti iz pekarnar Toma (brezplačen oglas) izpolnijo celo sobo s prijetnim vonjem, potem pa napolnijo še naše želodčke. Ni treba govoriti o tem, koliko vsako takšno druženje prijetno vpliva na vsakega človeka, naj se nahaja na tej ali oni strani odra. Prešeren nam ni dal samo poezije temveč možnost, da se vsakič lahko zberemo in spomnimo kaj je vse za nas naredil ta velikan Slovencev. Prešeren si verjetno nikoli ne bi predstavljal kolikšne so meje njegovega dela, on nikoli ni bil v Beogradu in drugod, kjer se njegova poezija bere in izvaja. In to je povsod po svetu, kjer so Slovenci. Zraven verskih praznikov vsak narod potrebuje, in hvala Bogu, ima svoje velikane, to je še posebej pomembno, za zamejce kot smo tudi mi. Ko je človek v tujini ni veliko priložnosti, kjer bi se lahko pogovarjali v našem jeziku in z našimi ljudmi, ali pa prebrali kakšen naš časopis. Zaradi tega so takšni in drugi dnevi imenitni. Vsakič poskrbimo, da bi vsaka taka priložnost bila prijetna, imamo izjemne organizatorje in pevce, no mi seveda

ki je bil ustanovljen l. 2001, takoj po ustanovitvi beograjskega Društva Sava, je ob Prešernovem dnevu 2013 prvič nastopal v novi, mlajši sestavi: Ivan Stanković – prvi tenor, Boris Postovnik – drugi tenor, Ivan Debeljak, ml. – bariton in starosta kvarteta, Ivan Debeljak – bas. Njihove glasove usaglaša nov umetniški vodja, Bratislav Prokić, ki s svojim vodenjem ansambla nadaljuje delo znanega beograjskega skladatelja in dirigenta slovenskega rodu, Zlatana Vaude. Kvartet je po himnah zapel tri pesmi uglasbljene na verze Franceta Prešerna, v drugem delu programa pa je predstavil štiri stvaritve znanih slovenskih skladateljev. Program je vodila Darja Kovrlija, o Prešernu pa je spregovorila Snežana Goršek – obe diplomirani slovenistki in aktivni članici Društva Sava. Janko Brezovar, član Društva Sava, je, tako kot na mnogih praznovanjih Prešernovega dne, prebral verze največjega slovenskega pesnika in predstavil vokalni kvartet Poleg številnih Slovencev iz Srbije, so bili navzoči tudi visoki gostje, ugledni beograjski umetniki, znanstveniki in funkcionarji. Ob pogostitvi, za katero je poskrbelo Društvo Sava, so se o svojem delovanju in novih možnostih razvoja pogovorili predstavniki društev Slovencev iz cele Srbije. Najem ugledne dvorane Doma vojske

je financiral Nacionalni svet slovenske manjšine v Srbiji, tako kot pripravo samega programa. Nacionalni svet je navzočim kot darilo ob prazniku kulture daroval svojo prvo publikacijo, Antologijo sodobne slovenske literature, nastalo v sodelovanju s slovenistiko na Filološki fakulteti v Beogradu. Med Slovenijo in Srbijo obstajajo številne in močne kulturne ter znanstvene vezi, ki segajo daleč v preteklost. Iz prepletanja delovanja in ustvarjanja slovenskih in srbskih umetnikov ter znanstvenikov, se je rojevalo skupno kulturno izročilo. Slovenska skupnost v Srbiji je ponosna na dejstvo, da so iz naših vrst uveljavljeni umetniki in znanstveniki slovenskega rodu, ki so živeli ali pa sedaj živijo v Srbiji. Mineva sto let od rojstva znanega skladatelja, Slovenca, ki je ustvarjal v Srbiji – Mihovila Logarja. Davorina Jenka, tudi Slovenca, poznamo kot skladatelja številnih, predvsem zborovskih skladb. Skladbe Zlatana Vaude, Slovenca iz Beograda, so zaznamovale del tukajšnjega glasbenega življenja. Ob Prazniku kulture velja še enkrat poudariti dejstvo – biti izseljenec, pripadnik manjšine ne pomeni biti zает v stereotipe. Zato si tudi v prihodnje moramo prizadevati, da Slovenci živčiči v Srbiji postanemo prepoznavni po svojih umetniških, znanstvenih in poklicnih dosežkih.

Maja Đukanović, Iz Biltena 21 (junij 2013)

MARTINOVO

Martinovanje

Pršu je, pršu sveti Martin, on ga je krstil, jest ga bom pil. Kume moj dragi, zdaj se napi, dugo ga ne boš, zda se navži...

Novembra praznujemo Svetega Martina, ki skrbi za dobro letino, predvsem pa za dobro vino. V soboto po Martinovem, nam je vrata svoje dvorane spet odprl gospod Jože Hauptman in nas sprejel z nasmehom in odprtega srca.

Pripravili smo prireditev, v kateri so z veseljem sodelovali najstniki in študentje iz Šole slovenščine. Nastop je začel Kvartet Sava, ki je s svojim mogočnimi glasovi zapel Zdravljico, nakar je gospod Janko Brezovar navdihneno, z zgoraj navedenimi verzi, začel s programom. Dekleta so nam pojasnila od kdaj, zakaj in kako se praznuje ta veseli praznik.

Nekaj vinskih pesmi so zapeli člani šole, nekaj pa jih je zapel Kvartet. Šolarji so tokrat nastopali oblečeni v kostume iz 19. stoletja in nam tudi s tem pričarali vzdušje iz davnih časov.

Aleksandar Vojinović in Marko Kužnik sta nam tudi tokrat privabila nasmeh in dobro voljo z odličnim igralskim nastopom. Kdo bi rekel, da se za mladim bodočim zdravnikom in bodočim pravnikom skriva tak talent? Pridružil se jima je Karlo Rak, s katerim so nam ponazorili fantovske običaje ob Martinovem. Slavica Boštjančič in Jelena Rašić sta se kot pravi gospodinji skoraj sprli okoli recepta za špehovko in nas s tem od srca nasmejali. Na to so najstnice iz društva zapele Še kikklico prodala bom, mahajoč s "kikklicami", čevljički in jančicami.

Nenadoma se je na odru prikazal osebno Sveti Martin. Vanj se je oblekel Ivan Debeljak in nas spravil v dobro voljo z

navdihnjenim nastopom, ki je kazal, kako se vino krsti.

Za konec je Janko Brezovar poudaril Slomškove besede: „Ako se bo vino pilo za potrebo, bo zdravilo, kar pa se čez mero žre, živi trup seveda je“.

Mislím, da sploh ni treba podrobno govoriti o tem, da je po prireditvi ob dobri kapljici in dišečem pecivu beseda hitro stekla. Obrazi so nam žareli, v dvorani se je čutil vonj po že suhih grozdnih jagodah in dobrem, domačem vinu.

Maja Đukanović, Iz Biltena 3 (junij 2004)

Martinovanje v Društvu Sava

Kot že toliko let poprej, smo tudi letos praznovali sv. Martina, in to tako, »kot se zagre«. Zbralo se nas je zares veliko. Naše dobre žene, mame in babice so pripravile pregrehe vredno kisle zelje s klobasami, seveda v kozarcih ni manjkalo žlahtne kapljice, da so bili obrazi še bolj nasmejani in lica zardela, pa so poskrbeli veseljaški harmonikaš Ivan Debeljak in Pojoča družba. S svojim obiskom sta nas posebej počastila tudi ambasador R. Slovenije v Srbiji, g. Vladimir Gasparič, in njegov namestnik, g. Roman Weixler. Pelo se je, klepetalo, jedlo, pilo in prešerno veselilo. Če nas je sv. Martin le slišal, bo letošnja vinska letina zagotovo bogata in sladka.

Tanja Tomazin, Iz Biltena 30 (december 2017)

DAN ŽENA V DRUŠTVU SAVA

Dan žena v Društvu Sava 2012

Dan žena v Društvu Slovencev v Beogradu – Društvu Sava smo obeležili v četrtek, 8. 3. 2012 ob 18.00. Vsako leto se 8. marca po celem svetu praznuje mednarodni dan žena, ki ga v številnih državah praznujejo kot državni praznik. Dan žena je mednarodni praznik ekonomske, politične in socialne enakopravnosti žensk. Prvič so ga začeli praznovati leta 1911. To je dan, ko se ženske vseh kontinentov, ki so sicer v pogosto nasprotujočih si mnenjih, nacionalnih meja ter etničnih, jezikovnih, kulturnih, gospodarskih in političnih razlikah, zblizajo ob misli na praznovanje svojega dne. Takrat še posebno proslavimo ženske dosežke in se osredotočimo na prihodnja prizadevanja za enakopravnost žensk po vsem svetu. Bistvo mednarodnega dneva žena je zahteva in pravica po enakovredni obravnavi ter primerljivih priložnostih za delo in življenje vseh družbenih skupin. Danes je mednarodni dan žena čas za razmislek o napredku. Če le-tega ni, imajo ženske pravico, da zahtevajo spremembo – vsak dan. Na ta dan tudi praznujemo dejanja poguma, ki so ga pokazale ženske v preteklosti in s tem igrale izredno vlogo za vse pravice žensk, ki jih imajo danes. V Društvu Slovencev Sava smo ta praznik počastili s kratkim kulturnim programom. Za uvod nam je nekaj lepih

misli namenila gospa Nuša. Članice ženskega pevskega zbora in najmlajši otroci dopolnilnega pouka slovenščine pa so nas razveselili s petjem in recitalom. V prvem delu so skupaj zapeli pesem Za mamin dan, otroci so dodali tri svoje pesmi Marko skače, Šmentana muha in Jager pa jaga in se predstavili s kratkim recitalom za vse mame in žene. V drugem delu je nastopil pevski zbor članic Pojoče družbe, ki je prav za to priložnost pripravil tudi nekaj novih pesmi, in sicer Šopek narodnih pesmi, Roža na vrtu. In že na prejšnjih prireditvah večkrat zapetih: Zvedel sem nekaj novega, Pozimi pa rožice ne cveto in Jutri bo v Celovcu s'm'nj. Po želji publike je Pojoča družba na koncu zapela še pesem So ptičice zbrane. Program je popestrila igralka Dobrila Ilić z besedilom avtorja Duška Radovića: Ja imam jedan problem in O ženi. Pojoča družba je poskrbela tudi za postrežbo po končanem kulturnem programu. Vsem nastopajočim ženam so člani Društva poklonili rdeč cvet. Preživeli smo prijeten glasbeni večer. Poudariti je potrebno, da je pri organizaciji proslave prišlo do izraza sodelovanje med vodstvom in člani Društva. Vsi smo vsak po svojih močeh prispevali k pripravi in izvedbi programa. Da ne bi vsakega posebej imenovala, mislim, da se bodo prepoznali vsi, ki zares zaslužijo pohvalo.

Tatjana Bukvič in Pavla Milovanović,
Iz Biltena 19 (junij 2012)

PROSLAVE DANA DRUŠTVA

MIKLAVŽEVANJE

Obiskal nas je Miklavž

Vsi praznujemo, vsi se veselimo praznikov, pa o njih (navadno) malo vemo. Prazniki že tisočletja napolnjujejo človeško življenje in ga hrati razbremenjujejo. Še danes imamo ljudje do praznika in praznovanja poseben odnos. Posebnost ljudstev iz hladnejših krajev je, da je čas največjih praznovanj zima. Poletje je bilo posvečeno delu, zima počitku, kar je v zmernem klimatskem času psihološko nadvse utemeljeno. Prazniki so simbolični, utelešajo verske in psihološke komponente ter občutja ljudi. Precej svojega globljega pomena so izgubili, vendar nikako ne vsi.

Sv. Nikolaj, ki mu pri nas pravimo Miklavž, je gotovo eden najpriljubljenih svetnikov. Zlepa se ni okrog kakšnega svetnika spletlo toliko legend, kot prav okrog sv. Miklavža, osebe, ki bolj kot katera druga simbolizira prijazno darežljivost, ki je v Evropi dosegla svoj vrh z obdarovanjem otrok.

„Miklavža imamo radi, ker prinaša darila. Učiteljica je rekla, da smo bili pridni učenci. Za to nam je letos prinesel knjige, revije, zgoščenke, lonček za mleko, čokolado, in še veliko drugih dobrot. Pozobali smo še okusne ptičke iz testa, ki nam jih vsako leto podari teta Nuša. Svetega moža smo pričakali s pesmijo in recitalom“.

„Mislim, da je bil Miklavž zelo radodaren.“ (Peter)

„Bilo mi je lepo.“ (Nataša)

„Bila sem srečna.“ (Nina)

„Bilo je zabavno.“ (Sandra)

„Vesil sem se, da bom videl Miklavža.“ (Bojan)

„Všeč mi je bilo in rada sem pela.“ (Andreja).

Otroci dopolnilnega pouka slovenščine,
Iz Biltena 18 (december 2011)

POJOČA DRUŽBA

JESENSKE AKTIVNOSTI

V okviru beograjskega Društva Sava že več let aktivno deluje ženski zbor Pojoča družba. Zbor je bil ustanovljen z željo, da bi se negovale stare slovenske ljudske pesmi. Začetek ni bil lahek, saj večina članic prej nikoli ni pela v zboru, zato smo se morale najprej naučiti osnovnih tehnik zborovskega petja, nabaviti note, redno prihajati na vaje – v hudi zimi in vročini. Zahvaljujoč strokovnosti, veliki požrtvovalnosti in posebno strpnosti naše zborovodkinje Božice Toskić smo uspele. Uspeh ni majhen, če upoštevamo,

da smo vse že starejše in da sta se nam šele letos pridružili dve novi mladi članici. Jesen je čas naših večjih dejavnosti. Sodelovale smo na dveh tradicionalnih srečanjih slovenskih zborov, in sicer v Subotici in Novem Sadu. Ti dve srečanja sta nam zelo pri srcu in nanju se zelo resno pripravljamo. Tam imamo priložnost, da se srečamo s Slovenci iz skoraj cele Srbije, da se družimo in si izmenjamo izkušnje. Z leti so se stakala že številna prijateljstva. Prav tako smo letos sodelovale na že tradicionalnem koncertu Slovenskih pesmi in poezije v Novem Sadu, ki ga je organiziralo Društvo Slovencev Kredarica 7. novembra v novosadski sinagogi. S pesmijo, recitacijami in plesom so poleg gostiteljev sodelovali še člani društev iz Subotice, Zrenjanina, Niša in Beograda. Pojoča družba je zapela štiri pesmi, najprej tri slovenske (Šopek ljudskih pesmi, Roža na vrtu in Tam v dolu), na koncu pa smo zapele Mokranjčev predelavo ljudske pesmi Na ranilu, ki je na poslušalce naredila še posebej velik vtis. Program je z dvema recitacijama popestrila tudi članica našega zbora Dušica Tomić. Koncert smo kot običajno zaključili s skupnim nastopom vseh zborov – zapeli smo Avsenikovo pesem Slovenija. Po koncertu smo se zbrali na zakuski, kjer so stari prijatelji spet imeli priložnost za klepet, petje in veselje ob ponovnem srečanju. Slišati je bilo različna slovenska narečja, iz vseh koncev Slovenije. Pozno

v noč smo se poslavljali – v upanju, da se naslednjo jesen spet srečamo. Nekaj dni kasneje smo imele nastop ob praznovanju rojstnih dni našega nadškofa gospoda Stanislava Hočvarja in veleposlanika Republike Slovenije gospoda Franca Buta. V cerkvi Krista kralja smo imeli najprej sveto mašo v slovenščini. Po maši so naše članice pripravile praznovanje. Najprej je gospa Nuša imela kratek govor in čestitala slavljenca. Rekla je, da na to prelepo nedeljo, na dan svetega Martina, želi vse najboljše tako gospodu nadškofu kot gospodu veleposlaniku v imenu cele Pojoče družbe in vsake članice posebej ter da smo vesele in ponosne, da lahko njima, ki ju imamo za svoja zaščitnika, zapojemo par pesmi. Začele smo z molitvijo Ave Marija v gregorijanskem koralu, nadaljevale pa z dvema slovenskima ljudskima pesmima. Potem so se čestitkam pridružili še ostali prisotni: nune iz nadškofije in predstavniki drugih župnij. Vsi so izrazili veliko spoštovanje in ljubezen do obeh slavljenec. Hitro je prišlo tudi praznovanje svetega Martina v našem društvu Sava. Kulturni program smo pripravile članice Pojoče družbe pod vodstvom Božice Toskić in v sodelovanju z Ivanom Debeljakom. Brez njegove harmonike si ne moremo niti zamisliti slavlja in veselja. Na programu je bilo

nekaj pesmi, večinoma takšnih, ki so zelo znane med ljudmi in ki se pejejo ob takšnih priložnostih, npr. Majolka, Vandrovček moj in podobno. Dušica Tomić nas je ponovno obdarila z recitacijami čudovitih verzov. Prostori so bili polni, saj so se številni člani odzvali povabilu. Društvo Sava je poskrbelo za organizacijo praznovanja in zakusko: kuhane klobase in žemljice, kar je praznovanju dalo poseben čar. Ob prigrizku in dobri kapljici pogovor lažje steče. Najlepše v naših druženjih in srečanjih je občutek, da smo skupnost in da je vsak od nas del te skupnosti, čeprav nekatere srečujemo samo nekajkrat na leto. Pevke Pojoče družbe smo skozi leta trdega dela dobile občutek, da smo družina, lahko celo rečemo, da nas je sam Bog zbral, saj smo zelo različne, a delujemo kot skupnost. Druga drugi smo potrebne. Naš zbor je mesto, kjer slišimo slovensko besedo in pesem, ki smo jo prvič slišale iz ust naših mater. Vse to nas spominja na davno otroštvo in nas povezuje z našimi dragimi, od katerih so že mnogi na drugi strani. Mir v duši in zadovoljstvo, ki ga občutimo skozi pesem, sta neprecenljivo darilo in zato čuvajmo to blago in si ga zaslužimo.

Silvestra Raičević, *Iz Biltena 20 (december 2012)*

50 LET NASTOPA PEVSKIH ZBOROV V ŠENTVIDU PRI STIČNI

Deveto leto se je Pojoča družba Društva Sava odpeljala v Šentvid. Za jubilej smo se prav takoj pripravile z pesmijo in darilom za gostitelje. Mlajše smo občudovala starejše članice pojoče družbe, zaradi njihove energije in volje. Prišle smo v Novo Mesto, kjer je bil sejem domačih izdelkov iz bivših jugoslovanskih republik, katerega smo obiskale. Potem nam je naša članica Eva razkazala svojo rojstno hišo in vodnjak v centru mesta kateri je pripadal njeni hiši. Spomini... in veliko povedanega o načinu življenja, o mestih, o sorodnikih... Potem v domačijo in jutri v Ljubljano vedno lepo, čisto, umito. Vedno smo navdušene nad Ljubljano, Tromostovjem, Prešernovim trgom, Plečnikovo arhitekturo... Veselo je bilo na našem avtobusu tega 15. junija, ko smo zvečer imele samostojni nastop med 14 slovenskimi pevskimi zbori iz drugih držav. Imeli smo dve zvezdnici tega nastopa, in sicer našo Nušo, 90 let mlado gospo in zborovodkinjo Višnjo Dimitrijević. Na začetku nas je Nuša predstavila, nasmejala nas in vse v občinstvu, ki jo je nagradilo z velikim aplavzom. Potem Višnja, mlada, profesionalna, odlična zborovodkinja, ki zna izbrati odlično pesem za nas in publiko. In še, kot Nuša pravi "ji je uspelo starejše v Pojoči družbi dobro zrihtati". Lepo smo se imele, bile deležne močnega aplavza, in smo rade prisluhnila in aplavdirale drugim zborom. Potem pa družba in spet pesma z

rojaki. Osrednja prireditev pa je sledila 16. junija, ko je potekal 50. tabor pod geslom Pa se sliš' – naj se sliš'. Okroglemu jubileju se je poklonil tudi predsednik republike Borut Pahor, ki je bil slavnostni govorec osrednjega nastopa. Nekaj več kot 120 združenih moških, ženskih in mešanih pevskih zborov je pod vodstvom Igorja Švare zapelo 22 pesmi. Sodelovali so tudi pihalni orkestri, folkloristi, igralci, nastop pa je neposredno prenašala tudi Televizija Slovenija. Prireditelji so pripravili tudi bogat spremljevalni program. Na šentviškem trgu so pripravili VidArt 2019 s stojnicami z različno ponudbo ročnih del. Organizatorji tabora so ob jubilejnem letu pripravili jubilejni zbornik Pojo naj ljudje, ki predstavlja začetke in razvoj te "edinstvene pevske prireditve", kronologijo taborskega petja v Šentvidu za ohranjanje slovenske ljudske glasbe in zborovske pesmi. Šentviški tabor so pripravili kulturno društvo Tabor slovenskih pevskih zborov, Občina Ivančna Gorica in Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. Prireditve ne bi bilo brez Osnovne šole Ferda Vesela in šentviških krajanov. Naše drage rojakinje iz Ilirske Bistrice so se udeležile tudi te obletnice. Pristrčno smo se pogovarjale in družile. Naslednji dan smo šle v Nušino rojstno hišo, kjer nas je pričakala njena družina, z domačimi dobrotami in dobro voljo, na koncu pa smo vsi skupaj zapeli. V Brežicah nas je pričakala gospa Antonija Zaniuk, gospa velikega srca v Brežiškem Rdečem križu in prav tako pevka v Čateškem zboru. Organizirala nam je koncert v ugodnem prostoru, kjer sicer vadi čateški mešani zbor. Gospa Antonija in domačini so bili zelo gostoljubni, prisrčni, povabljeni pa so bili tudi naši dragi prijatelji iz Pišec, Martin Dušič, predsednik Društva Maks Pleteršnik, njegova soproga, gospa Milena Dušič in gospa Ančka Iljaž. Zelo utrujene nas je v Čateškem dvorcu pogostila gospa Marjani Deržič, ki je storila, da se počutimo kot princeske. Ljubezniva do nas, nasmejana in zelo prisrčna. Zdaj imamo dve novi rojakinji, Antonijo in Marjano. Naslednji dan smo se sprehodile po Brežicah in uživale. O lepota Slovenije tokrat ne bom pisala, poznate jih tudi sami, to besedilo pa si v mislih pobarvajte z zelenjem, junijsko svetlobo in toploto.

Sonja Dinić Medurić, *Iz Biltena 34 (december 2019)*

DELAVNICE V DRUŠTVU SAVA

Fotografska delavnica

Klekljanje

Plesna delavnica

Kuharska delavnica

Gledališka delavnica

26. 11. in 10. 12. 2017 sta bili v prostorih društva izvedeni delavnici igre. Mlajši učenci so se pod vodstvom gledališkega igralca Nebojše Raka naučili odigrati štiri basni, srednješolci in študenti pa so vadili retorične figure ob branju in spoznavanju ene sodobne in ene klasične slovenske pesmi. Vsi so bili navdušeni nad delavnicama. Mlajši so svojo igro predstavili tudi na prireditvi ob sv. Miklavžu.

Tatjana Bukvič, *Iz Biltena 30 (december 2017)*

V nedeljo, 3. 12. 2017, je v Društvu Slovencev Sava ponovno dišalo. Učenci dopolnilnega pouka so pekli sedaj že tradicionalno slovensko praznično pecivo. Parkelj je mitološko bitje, podoben hudiču ali demonu, ki spremlja svetega Miklavža. Ljudska navada je, da okoli Miklavževega (5. december) Miklavž deli otrokom dobrote, parkelj pa jih straši in zganja hrup z verigami. Čeprav se izgled parklja od države do države nekoliko razlikuje, ima povsod podobne glavne značilnosti. Ima kosmato telo, pokrito s črnimi ali rjavimi dlakami, ki ga dopolnjuje dolg, prav tako dlakav rep. Na nogah ima preklana kopita ali parklje, v nekaterih kulturah tudi kremplje. Glavo mu krasijo rogovi. Iz ust se mu vije dolg, rdeč, včasih tudi preklan jezik. V nekaterih kulturah ima tudi dolge ostre zobe, podobne vampirskim. V prazničnem času okoli Miklavževega je priljubljen posladek tudi pecivo v obliki parklja (<https://sl.wikipedia.org/wiki/Parkelj>). Otroci so ga oblikovali po svoji domišljiji. Katere sestavine za pripravo testa potrebujemo, kako se umesi ter pripravi za modeliranje, je otrokom povedala in pokazala gospa Marija Prodanović. Nastalo je nekaj lepih, predvsem pa okusnih in sladkih pekarških izdelkov.

Tatjana Bukvič,
Iz Biltena 30 (december 2017)

PROJEKTI DRUŠTVA SAVA

ZNAMENITI SLOVENCIV BEOGRADU 4

Razstava *Znameniti Slovenci v Beogradu 4* je nadaljevanje do sedaj zelo uspešno realiziranih razstav, v katerih sta prikazana življenje in delo beograjskih Slovencev. Slovenci, ki v Srbiji in v Beogradu živijo neprenehoma že skoraj dve stoletji so pomembno prispevali k razvoju Srbije in k njeni modernizaciji, v širokem spektru poklicev, od zdravnikov, igralcev, skladateljev, kiparjev, prek državnih uslužbencev, politikov, podjetnikov, do rudarjev ali obrtnikov.

Z uresničitvijo tega projekta Društva Sava, ki so ga podprli Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Nacionalni svet slovenske narodnostne manjšine in Društvo Sava, se še enkrat spominjamo ne le v javnosti dobro znanih osebnosti, temveč tudi tistih, ki so morda danes iz različnih razlogov zanemarjene in pozabljene. Z zbiranjem življenjepisnih podatkov in z njihovo ustvarjalno razlago prispevamo h kulturi spomina kakor znotraj slovenske manjšine, tako tudi v širši družbi.

Na razstavi, ki jo je v Društvu Slovencev v Beogradu, 13. junija 2018 odprl g. Igor Štepančič, so na dvanajstih posterjih (kolažih) prikazani: doktor kirurgije, sanitetni major **Štefan Nedok**, prvi šef Internega oddelka Beograjske vojne bolnišnice, načelnik saniteta divizije in korpusa srbske vojske. Sodi med enega izmed ustanoviteljev sanitetne službe srbske vojske. **Boštjan Roš** – v Srbiji znan kot Sebastijan – gradbeni inženir, državni svetovalec za gradnjo, lastnik gradbenega podjetja za gradnjo železniških prog, poti in mostov ter kamnolomov. Prvi je v Srbiji uporabil cement kot gradbeni material, za gradnjo mosta prek Kolubare pri Valjevu. Bil je eden izmed ustanoviteljev Društva za polepševanje beograjske občine Vračar. Sebastijan Roš in njegova soproga sta pokopana v porti samostana Rakovica; **Gvidon Gulič**, strojni inženir, največji jugoslovanski strokovnjak za parne kotle, avtor 17 knjig in priročnikov, izumitelj in načelnik v Ministrstvu za gradbeništvo Kraljevine Jugoslavije; **Albin Vilhar**, doktor klasične filologije, profesor latinščine, pisatelj in prevajalec, eden

izmed največjih poliglotov in eruditov v srbski kulturi po drugi svetovni vojni.

Slovenski glasbenici in skladatelji so zapustili veliko sled v srbski glasbeni kulturi. V *Znamenitih Slovencih 4* smo se spomnili: **Ivana Rupnika**, skladatelja, dirigenta, zborovodje in profesorja v več glasbenih šol, ustanovitelja in večletnega dirigenta pevskega zbora Doma JLA; kakor tudi znanega profesorja in njegovega študenta, Štajerca, rojaka iz Hrastnika, profesorja na Fakulteti glasbene umetnosti, klarinetista svetovnega ugleda – **Bruno Bruna** in **Ernesta Ačkuna**.

Med *znamenitimi Slovenci 4* so predstavljeni tudi: **Štefka Cobelj**, doktor zgodovine umetnosti, magister etnologije in muzeolog, pogosto imenovana kot ambasadorica srbske in slovenske kulture; **Olga Tiran**, magister slikarstva, konservator, kostumograf in scenograf; zakonca, Slovenca, pravnik, pisatelj, kolekcionarja in darovalca – **Aleš Bebler**, politik in diplomat, eden izmed ustanoviteljev Gibanja neuvrščenih ter dosmrtni član WFUNA in **Vera Hreščak Bebler**, gledališka igralka, članica Narodnega gledališča, Jugoslovanskega dramskega in Beograjskega dramskega gledališča ter **Sava Sever**, prvakinja Jugoslovanskega dramskega gledališča, Slovenskega narodnega gledališča ter filmska igralka.

Razstavo sta izvedla Marija Vauda in Nikola Pilipovič, avtorja portretov v obliki kolaža in oblikovalca kataloga, besedila v katalogu so pa napisali Biljana Milenković Vuković, Bojana Vuković ter potomci znamenitih Slovencev v Beogradu, prikazanih na razstavi – Neda Bebler, Tanja Fero, Miloš Brun in Goranka Kreačić. Občinstvo je z dolgim ploskanjem pozdravila prisotne člane *Znamenitih*, posebno pa Andreja Guliča, vnuka Gvidona Guliča, ki je za to priložnost dopotoval iz Ljubljane.

Bojana Vuković, Prevod Dušanka Tomić,
Iz Biltena 32 (december 2018)

MANIFESTACIJA »JOŽE PLEČNIK, ARHITEKT. LJUBLJANA-PRAGA-BEOGRAD«

Manifestacija »Jože Plečnik, arhitekt« je bila organizirana ob 145-letnici rojstva in 60-letnici smrti velikega arhitekta, in sicer v skupni organizaciji Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Srbiji in Nacionalnega sveta češke narodne manjšine v Srbiji, v okviru protokola o medsebojnem sodelovanju. Dogodek je finančno in operativno velikodušno podprlo Društvo Slovencev v Beogradu, Društvo Sava. Jože Plečnik, po rodu Slovenec, je ustvarjal širom Evrope in njegova arhitektura krasi mnoga mesta, med drugim Ljubljano, Prago in Beograd. Slovenija in

Češka sta skupno nominirali Plečnikovo delo za UNESCO-ov seznam svetovne kulturne zapuščine, Nacionalna sveta slovenske in češke manjšine v Srbiji pa sta z manifestacijo želela njegovo delo približati beograjski publiki. Manifestacija traja dva dni – v Ustanovi kulture Parobrod (7. december) in v Cerkvi Sv. Antona Padovanskega (8. december). Četrtekov program je obsegal predavanje Ane Kocjan, umetnostne zgodovinarke, o življenju in delu J. Plečnika; črtice iz življenja J. Plečnika v Pragi, o katerih je govoril prof. dr. Jože Sivaček, predsednik NS češke narodne

Politika itd.). V petek, 8. decembra ob 19.00, je potekal drugi del manifestacije v Cerкви Sv. Antona Padovanskega, edinemu objektu v Beogradu, ki je realiziran po projektu arhitekta Jožeta Plečnika. Izveden je bil naslednji program: Ekumenski kor je odpel tri pesmi (slovensko narodno, katoliško in pravoslavno), Fra Ilija Alandžak je predaval o gradnji cerkve, zatem pa je prof. Višnja Dimitrijević izvedla tri kompozicije na orglah. Med krasnim koncertom smo se obiskovalci sprehajali po cerkvi in si ogledovali Plečnikova čudovita dela.

Tanja Tomazin, *Iz Biltena 30 (december 2017)*

manjšine; in ogled filma »Golijati sa Crvenog Krsta« režiserke Olivere Pančić. Po filmu je sledila otvoritev razstave plakatov, posvečena delu J. Plečnika v Beogradu, k ista jo izdelala umetnika Marija Vauda in Nikola Pilipović. Dogodek so s svojo prisotnostjo počastili nj. ekselenca Vladimir Gasparič, veleposlanik Republike Slovenije v Republiki Srbiji, nj. ekselenca Ivana Hlavsova, ambasadorica Republike Češke v Republiki Srbiji; in nj. ekselenca Stanislav Hočvar, beograjski nadškof. Živahnega in profesionalno izvedenega programa se je udeležilo veliko število obiskovalcev in predstavnikov medijev (RTV Slovenija,

»REŠETARJI S CRVENEGA KRSTA – STOLETJE OBSTOJA V BEOGRADU«

priložnost poslušati nastop Ekumenskega moškega zbora. Po svečanem delu otvoritve je sledil ogled razstave ob pogostitvi in druženju. Avtorica razstave je Maja Marjanović.

Ivana Mandić

V ponedeljek, 14.10.2019, je v Manakovi kući v Beogradu potekala otvoritev razstave pod imenom "Rešetarji s Crvenega Krsta – stoletje obstoja v Beogradu". To tako pomembno razstavo sta Etnografski muzej v Beogradu in Društvo Slovencev v Beogradu – Društvo Sava organizirala ob stoletnici osnovanja satarske delavnice družine Cvar-Debeljak v Beogradu. Razstavo je svečano otvoril g. Dejan Židan, predsednik Državnega Zbora R. Slovenije, prisostvovali pa so tudi drugi visoki in cenjeni gosti iz Slovenije, ga. Olga Belec, državna sekretarka pri Uradu R. Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, g. dr. Zvone Žigon, vodja sektorja pri Uradu R. Slovenije, g. Samo Pogorelec, župan Občine Ribnica, ga. Polona Rigler Grm, direktorica Rokodelskega centra Ribnica, nj. eks. Iztok Jarc, veleposlanik R. Slovenije v Beogradu, g. Roman Weixler, namestnik veleposlanika, ter drugi predstavniki slovenskega veleposlaništva v R. Srbiji. Poleg posebnih gostov so na otvoritvi razstave govorili tudi g. Saša Verbič, predsednik Društva Slovencev v Beogradu, ga. Tijana Čolak Antić Popović, direktorica Etnografskega muzeja v Beogradu, in tudi sam Ivan Debeljak, ki je prav tako nagovoril publiko. V okviru večernega programa smo imeli

Septembra leta 2019 je minilo polnih sto let, odkar se je Slovenec iz Ribnice Edvard Cvar naselil v Beogradu in tu nadaljeval svojo obrt – izdelavo sit in lesnih izdelkov iz materiala, prinesenega iz Slovenije. Celo stoletje se sita in drugo »suho robo« izdeluje na enak način, v isti delavnici in z istim orodjem. Obrt se ohranja zahvaljujoč sorodniku Edvarda Cvara in obrtniškem nasledniku Ivanu Debeljaku, ki je družini Cvar-Debeljak leta 2015 prinesel priznanje – certifikat Ministrstva Republike Srbije, s katerim so ročno izdelana sita in rešeta mojstra Debeljaka priznana za izdelke stare obrti ter nosijo oznako »Otvorene šake« (»Odrpote dlani«). Satarska obrt je bila v času ustanavljanja te delavnice iskana in cenjena, mojstri pa spoštovani in občudovani člani družbe. Časi so se spremenili, nove tehnologije proizvodnje so nadomestile stare, pa tudi potrebe in način življenja so drugačni. Obrti preti nevarnost popolnega izginotja. Z razstavo »Rešetarji s Crvenega Krsta – stoletje obstoja v Beogradu« Etnografski

muzej v Beogradu in Društvo Slovencev v Beogradu – Društvo »Sava« želite opozoriti na potrebo, da se sitarsko obrt ohrani in prenese na naslednje generacije, kot del nematerialne kulturne dediščine Srbije. Obiskovalci razstave so imeli priložnost, da si ogledajo ročno izdelana sita in orodje, s katerim se jih izdeluje. V sodelovanju z gosti iz Rokodelskega centra Ribnica iz Slovenije

smo pripovedovali zgodbo o nastanku in obstoju delavnice Sita in rešeta mojstra Ivana Debeljaka ter posebnem načinu prodaje, imenovanem krošnjarstvo, ki je zaščitni znak Ribnice, kraja, kjer se še danes nabavlja najboljšo surovino za izdelavo sit.

Avtorji besedila: Vesna Bižić-Omčikus in Maja Marjanović, iz *Biltena 34* (december 2019)

PROMOCIJA ČASOPISA SLOVENIKA V BEOGRADU, MARIBORU IN LJUBLJANI

Slovenika: časopis za kulturo, znanost in izobraževanje, ki jo izdajata Nacionalni svet slovenske narodne manjšine v Srbiji in Filološka fakulteta Univerze v Beogradu, se je predstavila tudi v Sloveniji in sicer v torek, 28. maja, v Glazerjevi dvorani Univerzitetne knjižnice Maribor (UKM) ter v sredo, 29. maja, v Dvorani zemljepisnega muzeja SAZU. O novi številki Slovenike so spregovorili Saša Verbič, predsednik Nacionalnega sveta slovenske manjšine v Srbiji, ter red. prof. dr. Maja Đukanović in dr. Tanja Tomazin s Filološke fakultete Univerze v Beogradu. V imenu gostiteljev v Mariboru sta v predstavitvi sodelovala dr. Zdenka Petermanec (direktorica UKM) in red. prof. dr. Marko Jesenšek, član SAZU, v Ljubljani pa dr. Nataša Rogelja in dr. Aleksej Kalc iz Inštituta za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU.

V Beogradu smo v prostorih Nacionalnega sveta slovenske manjšine v Srbiji in Društva Slovencev Sava, v sredo, 27. marca

2019, v sodelovanju s Filološko fakulteto Univerze v Beogradu, predstavili četrto številko znanstvenega časopisa Slovenika. O Sloveniki so govorile prof. dr. Vesna Polovina s Filološke fakultete v Beogradu, prof. dr. Anica Sabo s Fakultete glasbene umetnosti v Beogradu ter dr. Lada Stevanović in Biljana Milenković Vuković iz Etnografskega inštituta Srbske akademije znanosti in umetnosti. Številni zainteresirani so z zanimanjem spremljali zanimive poglede na Sloveniko in njen uspešen razvoj. Na promociji je napovedana tema naslednje, pete številke, urednica temata, dr. Tanja Tomazin, pa je v imenu uredništva povabila prisotne k pošiljanju prispevkov.

Vsem trem predstavitev je sledila zanimiva in spodbudna

diskusija, kjer se je nabralo veliko novih ustvarjalnih idej. Časopis Slovenika je dostopen na: <http://slovinci.rs/slovenika/>

Maja Đukanović, *Iz Biltena 33* (junij 2019)

DNEVI SLOVENSKEGA FILMA V BEOGRADU 2015

V Beogradu so od 23. do 26. novembra 2015 potekali prvi Dnevi slovenskega filma. Ni bolj primerne prostora za predstavitev novejših slovenskih filmskih produkcij, kot je nova zgradba Jugoslovanske kinoteke v Beogradu. Obe ustanovi, slovenska in srbska, tesno sodelujeta pri ohranjanju in zaščiti

skupnega filmskega fonda ter na ta način obujata spomine na filmske ustvarjalce, ki so združili obe, pa tudi nekdanjo jugoslovansko kinematografijo. Manifestacija Dnevi slovenskega filma je zastavljena tudi kot prva predstavitev (naj) mlajše in srednje generacije slovenskih filmskih ustvarjalcev. Jan Cvitković, Maja Weiss, Metod Pevec, Martin Turk so predstavniki mlajše in srednje generacije slovenskih filmskih ustvarjalcev, Urša Menart, Matej Nahtigal, Barbara Zemlič, Matjaž Ivanišin pa predstavniki najmlajše generacije. Maja Weiss se je beograjski publiki predstavila s projektom, ki zajema dokumentarni film Banditenkinder – slovenskemu narodu ukradeni otroci ter spremljajočo razstavo Celjskega muzeja avtorja dr. Toneta Kregarja, ki pripoveduje zgodbo o trpki in boleči usodi ukradenih slovenskih otrok med drugo svetovno vojno in po njej. Metod Pevec nas je popeljal v prostore bivšega doma začasne delavce v Sloveniji in pripovedoval zgodbo o ljudeh, ki so pozabljeni in brezupno čakajo na uresničitev njihovih pridobljenih pravic. Martin Turk s filmom Nahrani me z besedami posega v bistvo odnosa med očetom in dvema sinovoma ter opisuje raziskovanje

v labirintu osnovnih človeških odnosov. Barbara Zemljčič in Urša Menart, prva z igranim, druga pa z dokumentarnim filmom, pripovedujeta o položaju in obravnavi ženske v sodobni družbi. Glavna junakinja Zemljčičinega filma Panika je 40-letna poročena ženska, ki išče nove življenjske izkušnje in na novo vzpostavlja sebe v odnosih z drugimi ljudmi. Celovečerec Panika je bil leta 2013 najbolj gledan film v Sloveniji. Urša Menart v svojem dokumentarcu Kaj pa Mojca obravnava upodobitve žensk skozi zgodovino slovenskega filma in se obenem sprašuje, ali so to tipične predstavnice žensk na tem področju. Matej Nahtigal,

pripadnik glasbene rock generacije, je posnel film Psi brezčasja, kjer meša ideologijo novejših triler produkcije z domačimi temami. Akcijskega junaka uvaja v svet podzemnega kriminala, kjer so ubili njegovega brata. Beograjski publiki dobro znan režiser Jan Cvitković se je predstavil s kratkim filmom Ljubezen na strehi, večkratno nagrajeno balado o starejšem zakonskem paru. V zaključnem delu Dnevo slovenskega filma je bil prikazan film Šampanjski twist režiserja Harryja Raga, kratki film o polnjenju in praznjenju šampanjskih steklenic – simbolu luksuza in uživanja. V istem terminu je bil prikazan tudi kratki filmski potopisni esej Karpo popotnik Matjaža Ivanišina o hommáge profesorju, ki ga je uvedel v svet filma. Zaključni večer manifestacije je bil posvečen Karpu Godini, kulturnemu avtorju, ki je s svojim delom pustil neizbrisljive sledi v srbski in nekdanji jugoslovanski kinematografiji. Na Dnevih slovenskega filma je bil prikazan njegov film Umetni raj, vrhunec njegovega sodelovanja z Brankom Vučićevićem, vizualnim filmskim oblikovalcem in kinematografskim eruditom. Film je svojevrsten esej in epilog zgodovine nastanka slovenskega filma. Dnevi slovenskega filma so projekt Društva Slovencev v Beogradu – Društva Sava, podprli pa so ga Urad vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Veleposlaništvo Republike Slovenije v Beogradu, Filmski center Slovenije, Filmski center Srbije ter Slovenska in Jugoslovanska kinoteka.

Dragomir Zupanc, *Iz Biltena 25-26*
(januar-december 2015)

SLOKULT PODKAST – CENTRALNA INFORMATIVNA ODDAJA SLOVENSKE NARODNE MANJŠINE V SRBIJI

V času epidemije je začel projekt pod imenom Slokult podkast. Snemanje prve oddaje se je začelo junija in do konca leta je uspešno posneto 15 oddaj.

Slokult podkast je centralna informativna oddaja, namenjena članom slovenske skupnosti v Srbiji, Slovincem po svetu in v matici, kot tudi vsem zainteresiranim za slovensko kulturo in sodobno ustvarjalnost slovenske skupnosti v Srbiji.

V oddajah se ukvarjamo z aktualnimi temami v Srbiji in Sloveniji, povezanimi s kulturo, ter z napovedjo dogodkov in se pogovarjamo s pomembnimi osebnostmi glede aktualnih tem za Slovence v Srbiji, matici in po svetu. Zahvaljujoč dobremu sodelovanju in podpori veleposlaništva Republike Slovenije, v vsaki oddaji lahko slišate aktualne, točne in natančne informacije o pogojih za prehod meja, epidemioloških ukrepov v Srbiji in Sloveniji, tranzitu skozi sosednje države ter stanja na letališčih. Za to se ob tej priložnosti zahvaljujemo veleposlaništvu Republike

Slovenije v Beogradu, in posebej Primožu Križaju, konzulu na veleposlaništvu RS in Ireni Herak, svetovalki za kulturo in medije.

Vsaka oddaja je posneta v srbskem in v slovenskem jeziku, predvaja pa se dvakrat na mesec. Lahko z gotovostjo rečemo, da gre za uspešen projekt, ki je ustvaril velik korpus stalnih poslušalcev, tako v Srbiji kot v svetu, in da imamo kot rezultat veliko večjo opaznost in prepoznavnost naše skupnosti, tako v našem lokalnem okrožju, na ozemlju cele Srbije, kot povsod po svetu. Oddajo lahko poslušate na vseh relevantnih platformah, kakor tudi na spletni strani Slokult.info, in tudi na spletnih straneh Društva Sava in Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine.

Uredništvo Slokult podkasta sestavljajo Tanja Tomazin, Ivana Mandić, Saša Verbič in Dino Dolničar, ki je zadolžen tudi za tehnično realizacijo.

Dino Dolničar, Prevod: Marija Miljković,
Iz Biltena 36 (december 2020)

Za vso pomoč se pristrčno zahvaljujemo:
Urdu Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu
Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije
Nacionalnemu svetu slovenske narodne manjšine

NA PLANINCAH...

ČLANI DRUŠTVA SAVA NA TRIGLAVU

Pohod na Triglav je bil tretji v vrsti letošnjih odprav. Tudi ta vspion je organiziral Mirko Detiček, izkušeni planinec. Skupina enajstih članov Društva Sava in Planinskega društva Železničar iz Beograda je po dugi noćni vožnji, 25. avgusta ob 12 uri prispela do Aljaževoga doma v dolini Vrat. Vrata so značilno ozka, alpska dolina med vrhovi, ki sežejo nad 2000 m in se končajo s sedlom Luknja 1758 m, čez katerega se lahko pride v dolino Soče. Prav nad Aljaževim domom, ki je na višini 1015 m se skoraj navpično dviguje severna Triglavska stena z vrhom Triglav visokim 2864 metrov. Pogled nanjo zbuja prav čudne občutke-hkrati občudovanje in strah, človek pa se počuti zelo malega.

Za vspion smo zbrali Tolmiškovo pot. Na začetku stezica pelje zelo strmo skozi gozd listavcev, ki jih hitro zamenjajo iglavci med katerimi je veliko macesnov, toda kmalu dosežemo višino, ko izgine gozd ter srečujemo le še nizke borovce in grmovje. Čez tri ure smo na višini 2000 m, in že polnoma v alpskem svetu. Samo še skale, melišča in redke posamezne, toda prelepe planinske rožice, ki izgledajo kot umetne med skalam. Med potjo smo premagali, kar nekaj popolnoma navpičnih skalnatih sten, ki so dobro opremljene s klini in železnim vrvmi. Na takšnih mestih smo poleg nog, enakovredno uporabljali tudi roke. To so zelo resni deli poti, ki utegnejo biti tudi nevarni za tiste, ki ne spoštujete pravil za vedenje v gorah.

Ob strogi koncentraciji je treba paziti na vsak korak in prijem z rokami, istočasno pa je najbolje premagati željo, da bi pogledali v globino pod seboj.

Potem spet pridemo na lažji del, ker se lahko sprostimo in občudujemo čudovit razgled na vrhove, ki so še vedno visoko nad nami, na gozdove v dolini Vrat ter Aljažev dom, ki je že čisto

majhen v dolini.

Na višini 2100 m smo na Begunjskem studencu, ki komaj curlja in potrebuješ kar nekaj minut, da si natočiš plastenko dobre mrzle vode. Zaradi tega se ob studencu gnete planincev, ki bi se po napornem vzponu radi odžejali in nadomestili izgubljeno tekoćino. Od tod, kot na velikem odru pred nami, opazujemo pogumne planince, ki skupaj s plazom kamenja tećejo po melišću navzdol ter se na tak naćin najhitreje spuščajo, hitro toda tvegano.

Hitro po izviru pot postane bolj položna toda same skale in če dalje več snežnih zaplat. Naokrog goli vrhovi, pobarvani rdeće od zahajajoćega sonca. Kratko pred temo smo dosegli dom na Kredarici 2540 m.

Tam nas je pričakalo neprijetno presenećenje. Naše rezervirane sobe so oddali, ker nas ni bilo do 19h. Dom pa je nabasan, v jedilnici še za sedeti prostorov ni bilo. Gneća, toda veselo, nekdo je sem privlekel celo harmoniko in veliko jih poje. Čakati je bilo treba da se umiješ, da se usedeš, in da naročiš kaj za jesti ali za popiti, toda vsi so zadovoljni. In na koncu smo vsi našli nekakšnen kotićek za spanje: redki na posteljah, ostali pa na mizah in klopeh v jedilnici, ali kar na tleh, nekateri celo pred domom v šotorih.

Zunaj pa jasna noć, polna luna, ki obsija Triglav nad nami in doline pod nami. Vidi se kot po dnevi, le barve so izginile. V dolinah se vidijo skupine lući, mesta, ki se vrstijo prav tam do Ljubljane. Nepozaben prizor in doživetje. Ob sedmih zjutraj smo že na vzponu na Triglav, pa nismo sami, še veliko jih je tudi pred nami. Nekateri se že vraćajo in ker je pot zelo ozka, je treba počakati, da pridejo mimo. Spet klini in vrvi in po osmi uri smo že na vrhu, srećni in zadovoljni skupaj z veliko ostalih planincev.

Tiste, ki so prvić na vrhu „krstijo“ z udarcem po ta zadnji, in vsi se slikajo. Sonćno je. Razgled je lep. Zdaj pa je vse pod nami: doline, vrhovi in celo oblaki. Zaradi oblakov na jugu in zahodu ne vidimo morja. Vidimo le najviše vrhove, ki štrlijo nad oblake.

Spušćanje je na navpićnih odsekih veliko bolj neprijetno kot vzpenjanje, zdaj moraš pogledati navzdol, v globino, da vidiš kam boš dal ного. Še bolj je treba paziti, da ne zgubiš koncentracije, kljub temu, da že ćutimo utrujenost. Pri Kredarici si ogledamo većni Triglavski sneg, ledenik, ki postaja če dalje manjši in se spuščamo po drugi poti, tokrat čez prag, v dolino.

V Aljažev dom smo prispeli, ko so zadnji sonćni ųarki obsijali Aljažev stolp na vrhu Triglava in se je ta svetil, kot majhna zvezda na skali. Tam gori smo bili še nekaj ur pred tem. Vsi smo zadovoljni zaradi uspeha, pa tudi da smo vsi brez kakršnihkoli problemov prišli nazaj.

Branko Zorko,

iz *Biltena* 4 (december 2004)